



Tractatus De Schismate

Longueval, Jacques

Lovanii, [1718]

Caput XV. Characteres historici Episcoporum qui Schismatum auctores fuerunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64915)

C A P U T XV.

Characteres historici Episcoporum
qui Schismatum Auctores
fuerunt.

§. I.

Character historicus Novatiani.

Timorem Schismatis sæpè expellit aucto-
ritas pietasque apparens eorum, qui
factionis sunt duces. Sequentes characteres
Catholicos reddent cautiore.

Novatianus affectatâ quadam modestiâ,
morum gravitate & eximiâ eloquentiâ sum-
mam sibi apud omnes comparaverat auctori-
tatem. Hâs animi dotes corrumpit ambitio oc-
cultâ, quam incendebat Novatus spe obti-
nendi Pontificatum. Prælatus sibi S. Corne-
lium æquo animo ferre non potuit. Ad novi
Pontificis contemptum impulit hominem hy-
pocrisis, ambitio, vindicta. Hæc vitia, ne
apparerent, tegebat fûco Moralis severioris.
S. Cornelium Christi mansuetudinem imitan-
tem accusabat nimix erga peccatores lenita-
tis, quos ipse supercilio Pharisaicò repellen-
dos censebat, eo tyrannicæ crudelitatis fa-
ctu, ut ne in mortis quidem articulo recon-
ciliandos Deo admitteret ad poenitentiam:
quod nihil aliud erat, quàm ipsum Poeniten-
tiæ Sacramentum de medio tollere discipline
rigidioris prætextu.

At quàm horrenda patravit rigidus ille
Moralis purioris buccinator? Famam Sancti

L

Ponti-

Pontificis proscidit calumniis atrocibus : jurandum , quo obstrinxerat sese ne Pontificatus honorem admitteret , violavit : Epistolas in Pontificem infames jussit conscribi : quaedam etiam sub ementito Confessorum nomine falsas suppoluit : missis quaquaversum exploratoribus ad rebellionem sollicitavit Ecclesias : populo priusquam Sacram Eucharistiam distribuere , utriusque singulorum manibus prehensis dixit ; *Jura mihi per Corpus & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi , quod me nunquam deserere , & ad Cornelium reverti velis.* Atque ad hæc omnia à Clero suo compulsus se fuisse hypocrita ille testatus est : ad quem S. Dionysius Alexandrinus sequentem scripsit Epistolam : *Si invitatus impulsus es , sicut dicis , declarabis hoc si voluntarius redieris. Oportebat quidem nihil non ferre ne Ecclesiam Dei scinderes. Nec est martyrium hoc , Ecclesie non scindenda gratia toleratum , minoris gloria quam quod fertur propter idololatriæ recusationem. Immo meo judicio majoris etiam gloria est. Nam illic pro una quidem anima martyrium toleratur ; hic verò pro universa Ecclesia. Jam verò si persuaseris fratribus , vel coegeris etiam ut ad concordiam redeant , majus erit factum hoc tam egregium , quam delictum quod precessit : & illud quidem non imputabitur , hoc verò laudabitur. Si verò immorigeris persuadere nequiveris , servando serva tuam ipsius animam. Salvum te paci in Domino adhaerentem esse cupio.*

Apud. Eu-
feb 16.
Hist Ec-
cles. cap. 42

Ibid. cap.
45

Uti res nulla alia , ita nec Epistola hæc flexit Novatiani animum superbia & vindictæ studio excæcatum. Hominem avidissimum gloriae retinebat laqueo Schismatis irretitum , quod esset factionis numerosæ caput & Princeps

ceps; cujus favore & instinctu eò venerat audaciæ & impietatis. Nec minores pertina-
ciæ stimulos addidit fama sanctitatis, quam in ipso & partiaris ejus suspiciebat, simplex multorum credulitas. *Cathari*, id est, *puri* vocitabantur; & patrata ab ipsis narrabantur prodigiosa quædam miracula: quod fanaticæ vanitatis figmentum recentissimè ad honorem factionis renovatum audimus ab iis, qui hodie Gallicanam Ecclesiam scindunt.

Novatianum ob fidei odium ab infidelibus interemptum discipuli ejus jactabant. Quidquid sit, martyrium extra Ecclesiam toleratum *perfidie poenam, non coronam justitiæ* esse merito censet Cyprianus. Veriorem martyris gloriam adeptus est S. Hyppolitus, qui Novatiani quondam partes secutus, cum ob fidei constantiam ad supplicium duceretur, & à plebe eum secuta rogaretur quæ secta esset melior, teste Prudentio

Prudent.
Hymno
II. de coronis.

Respondis: Fugite o miseri execranda Novati Schismata: Catholicis reddite vos populis.

*Una fides vigeat, prisco qua condita templo est,
Quam Paulus retinet, quamque Cathedra Petri.
Que docui, docuisse piget: venerabile martyr
Cerno, quod à cultu rebar abesse Dei.*

Aliter martyr ille moriens sentiebat, quam senserat vivus. Nemo æternitati proximus doluit quòd in Ecclesiæ gremio moreretur. Mors Schismaticorum terribilis. Multos vidimus, morte appropinquante, Jansenii & Quæsnelli abjurare sectam, quam valentes fuerant secuti. Alios habet mors oculos, quam vita.

§. II.

Character historicus Donati.

Donatus Carthaginensis habebat omnia, quæ requiruntur ad formandum Sectæ auctorem: dotes scilicet naturæ præstantes cum insigni hypocrisi & insatiabili ambitione conjunctas. Ad Sedem Metropolitanam evectus; omnem quâ valebat auctoritatem impendebat ad factionis suæ incrementum & confirmationem. Si qui erant rescriptarii, & Catholicis Episcopis rebelles, eos comiter excipiebat, protegebatque: Clericos quoque ob crimina à legitimis Episcopis reiectos, & ad se recurrentes, sacris ordinibus initiabant Episcopi Donatistæ; quod ipsis exprobrat S. Optatus & Augustinus.

Erat Donatus in præconceptis erroribus pertinacissimus, quos ceu totidem veritates Catholicas venditabat: Pontificis, Episcoporum Concilii Arelatensis, ipsiusque Constantinensis, à quibus damnabatur, contemptor egregius. Mortuo verò hoc Imperatore, omnes arrogantiae atque audaciæ limites excessit. Partu numero factionis superbiens, adorari se velut Deum alterum ab adulatoribus, ac jurari per nomen suum patiebatur, ut testatur S. Optatus.

Hunc fastum augebant acclamations discipulorum in has voces erumpentium: *Euge, euge dux bone, dux præclare!* Et non respondit Donatus cum Davide: *Avertantur statim & erubescant, qui dicunt mihi euge, euge.* Quin & ipsi litigantium patroni pro clientium suorum causa in profana curia declamantes, ab
 ipsius

Lib. 3.

Aug. in
Psalm. 69.

ipſius laudibus non temperabant : quorum unus, teſte Auguſtino, coram Proconſule perorans auſus eſt dicere : *Cum Eccleſia Catholica ſanctitatem vir memoria venerabilis ab errore perfidia Donatus aſſereret, in ejus nomen & cultum mundi penè totius obſervantia nutrita coa- luit.* Donati doctrinam probari miraculis ja- ctabant diſcipuli, dicebantque, ut refert Auguſtinus, *Hoc verum eſt, quia illa & illa mirabilia fecit Donatus vel Pontius, aut quia ille frater noſter, aut illa ſoror noſtra tale viſum vigi- lans vidit, vel tale viſum dormiens ſomniavit.* Affectatâ quadam in verbis, geſtu, inceſſu gravitate animos ſimplicium faſcinabat; ni- hilque in moribus ejus reprehentione dignum fuiſſe teſtatur Auguſtinus. Quâ verò ratione Donatus & Epifcopi Donatiſtæ tantam ſibi ſanctitatis famam compararint, idem Augu- ſtinus exponit : *Superbiâ, inquit, tumidi, per- vicaciâ veſani, calumniis inſidioſi, ſeditionibus turbulenti, ne luce veritatis carere oſtendantur, umbram rigida ſeveritatis obtendunt.* His dolis velut totidem de coelo lapſi Catones ſuſpicie- bantur : *Magni homines vos eſtis, inquit ite- rum Auguſtinus, excelsi, cœleſtes, divini, nec jam homines, ſed angeli.*

Nihil ita animos aufert, ducitque in erro- rem, quàm fallax iſta populi credulitas, & exiſtimatio probitatis : quo faſcino tot de- mentavit animos callidus impoſtor Donatus. Quapropter ut contra hanc peſtem antidoto Catholicos muniret S. Auguſtinus, hæc ad eos notati digniſſima verba habuit. *Sunt in Eccle- ſia lapides pretioſi, & ſemper fuerunt, docti, abundantes ſcientia & eloquio & omni inſtructione legis : ſed ex eorum numero quidam aberraverunt*

In Cref-
con. l. 3.
c. 56.

Aug de
unitate
Eccl. c. 19.

Cont. litt.
Peril. l. 2.
c. 39.

Cont.
Epilt.
Parm. l. 3.
c. 1.

Cont. litt.
Peril. l. 3.
c. 105.

Auguſt.
Serm. 37.
nov edit.
p. 182.

ab ornamento (Ecclesiae) mulieris fortis... Lapis pretiosus erat Donatus : sed resiliuit à compage ornamenti... Mali filii quid sequimini lapidem pretiosum de ornamento hujus mulieris excussum ? Respondetis mihi, Quid enim ? Tu sic intelligens quomodo ille ? Aut sic loqueris quomodo ille ? Aut tam doctus es quam ille ? Sit licet intelligens... sit licet doctus, liberalibus disciplinis & mysteriis legis instructus ; lapis est pretiosus : redi ab illo ad istam, PRETIOSIOR EST LAPIDIBUS PRETIOSIS, Lapis pretiosus si non sit in ornamento mulieris hujus, jacet in tenebris.

§. III.

Juliani Eclanensis character historicus.

Docet nos vita Juliani Eclanensis quantum timendum sit ab Episcopo, qui cervicem duram & fræni impatientem cum doctrinae & probitatis fama conjungit ; maxime si accedat splendor illustri natalium, & cum potentissimis familiis contracta affinitas.

Julianus clarissimis parentibus ortus, affinis erat nobilitati totius ferè Italiae. De hoc S. Fulgentius testatur, *paterna nobilitati Æmiliorum fasces admovisse*. Junior uxorem duxit filiam Æmilii Consulis, postmodum Beneventani Episcopi. Has nuptias Paulinus, ipse quoque non minus nobilitate quam vitæ sanctitate spectabilis, Epithalamio Christiano celebravit.

In Juliano cum celsitudine animi singularis pietas à teneris emicabat. Juventutem altaris ministerio consecraverat ordine Lectoris suscepto. Hoc officio functus est in ipsa Ecclesia patris sui Memoris consecrati Episcopi Capuani.

Apud
Carnier.
t. 1. in
Mercat.
p. 145.

puani. Tandem vel obitu uxoris, vel mutuo voto libertati redditus, atque à S. Innocentio Eclanensis Ecclesiæ Episcopus consecratus, toti Italiæ probitatis exemplo præluxit. De quo Gennadius: *Priusquam impietatem Pelagii in se aperiret, clarus in Doctoribus Ecclesia fuit...* *De virtz illustr. c. 45.*
eleemosynis tempore famis & angustia, indigentibus omnibus suis prerogatis, multos miserationis specie heresi sua sociavit. Quin & S. Augustino amicitia fuit conjunctus, donec amborum animos divisit Juliani error. Episcopus tot virtutis, ingenii, naturæ dotibus conspicuus, recenti seccæ tunc grassanti videbatur futurus utilior, quàm ut eum in partes suas pertrahere Pelagiani negligenter. Hunc itaque specioso Sectæ Principis titulo inescarunt.

Pelagii & Cælestii defensurus doctrinam, solius se id facere amore veritatis palam est protestatus. *Nunc, inquit, postquam delectationi accessit auctoritas, ut consensu penè mundi, membripotens regina mentium, expugnatrix honestatis, & invicta animorum omnium captivatrix turpitudine baccharetur: nobis quanto honestior, tanto durior tuenda veritatis causa facta est. Ad quod, ut ait, animabat, Spes & Fides in Deum. Quærebatur præterea, Doctores Catholicos non alia de causa æquo animo ferre non posse defensores Pelagii, nisi quod gloriam eis inviderent, quam sibi comparaverant scriptis tot libris continentibus Christianæ pietatis medullam. Nefaria, inquit, quæ adhuc fervet seditionis auctores (sic ille vocabat Catholicos) ad hominum, quorum sanctis studiis uruntur, contumelias & exitium decreverunt per ruinam totius Ecclesiæ pervenire... Nam si quis aut liberum in hominibus arbitrium, aut Deum esse nascentium* *Apud August. l. 2. operis imperfecti.*
Apud Mercat. c. 6. sub nota Et apud August de nupt. & concupif. c. 3. l. 2.

conditorem dixerit, *Celestianus & Pelagianus vocatur. Ne igitur vocentur heretici, fiunt Manichæi.*

Verissimè dixit sapiens nihil esse sub sole novum, nec quidquam jam fieri quod pridem non sit factum. Erant tunc Episcopi quidam ignavi, aut clam errori patrocinantes hand absimiles Joanni Hierosolymitano, qui silentium imponebant parti utrique, vetabantque ne quis Pelagianus appellaretur aut Manichæus. Non multò post iidem illi depositâ larvâ à Pontificis sententia ad Concilium appellarunt. Julianus calamo & auctoritate excellens, octodecim sibi junxerat Italiae Siciliaeque Episcopos, præter alios Galliae Prælatos qui favebant Pelagio.

Refractarii illi Episcopi subscribere noluerunt Constitutioni Zozimi Papæ, quâ Pelagii & Cælestii damnabantur errores: timentesque vim fulminis imminentis, ut se adversus censuras præmunirent, à Constitutione Pontificis ad futurum generale Concilium appellarunt, conquerentes relictam non fuisse Episcopis, qui subscripserant, libertatem; subscriptiones ab ipsis, priusquam ad Concilium vocarentur, extortas; ipsos denique causâ non satis cognitâ præceps cæcumque tulisse iudicium.

Appellatio hæc, ante illa tempora inaudita, Catholicis omnibus nihil aliud esse censebatur nisi aperta belli cum Ecclesia gerendi declaratio. *Aut verò, dicebat Pelagio Augustinus, congregatione Synodi opus erat, ut aperta perniciès damnaretur. . . . cum sint incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic improbari damnarique meruerunt. Verùm istorum superbia tantum se extollit, ut orbem, quoniam perver-*

Aug. l. 4.
ad Boni.
fac. c. ult.

Aug. l. 4.
ad Boni.
fac. c. ult.

pervertere nequeunt, saltem commovere conentur.

Julianus animadvertens appellationem uti ineptam, invalidamque in re dogmatica, ac Pontificiæ auctoritatî insultantem ab omnibus rejici; facti tam insoliti reddi rationem oportere judicavit. Itaque suo & Episcoporum appellantium nomine ad Zozimum libellum fidei misit artificiosissimè compositum, quo sensus hæreticus latens sub ambiguitate verborum, speciem doctrinæ Catholicæ præferebat. Sub libelli finem rationes interjectæ appellationis exponebantur: alieno sensu acceptam fuisse Pelagii & Coelestii doctrinam: falsò iis attributos errores; quòd absentes & audiri postulantes fuissent damnati, licèt editis fidei professionibus se probassent Catholicos: latam in eos censuram Scripturæ repugnare & Patribus. Denique Zozimum obtestabatur ne existimaret, sibi insultandi animo, sed solo conscientiæ lædendæ timore Episcopos appellasse.

Non voravit hamum Zozimus sub dolosa fidei expositione latentem. Notus erat Juliani sermo captiosus & fraudulentus. Hanc fraudem ambiguitatemque verborum exprobat ipsi Mercator, atque verba Juliani simillima esse iis, quibus Cræsum Pyrrhumque fallebat oraculum. De caveis, inquit, subterraneis, & tortuosis latebris in lucem protraham. Erant hæ propriæ Pelagianorum fallaciæ; ad quos S. Hieronymus, *Ecclesie victoria est, vos aperte dicere, quod sentitis. . . . Sola hæc hæresis est, qua publicè erubescit loqui, quod secreto docere non metuit.*

Quapropter S. Leo monebat Episcopum quemdam ne se captiosis fidei professionibus ludi-

Vide Libellum fidei apud Garner. in Mercat t. 1, p. 223.

Mercator sub nota l. 6.

S. Leo
Epist. 86.
ad Nicat.
Aquil.

ludibrio Pelagianis exponeret. Damment, in-
inquebat, apertis professionibus sui superbi erroris
auctores, & quidquid in doctrina eorum univer-
sali Ecclesia exhorruit, detestentur: omniaque
decreta Synodalia, qua ad excisionem hujus hare-
seos Apostolica Sedis confirmavit auctoritas, am-
plecti se in omnibus, approbare, plenis & apertis, ac
propriâ manu subscriptis protestationibus eloquan-
tur. Nihil in verbis eorum obscurum, nihil inve-
niatur ambiguum. Quoniam novimus hanc isto-
rum esse versutiam, ut in quacumque particula
dogmatis execrandi, quâ se à dogmatorum socie-
tate discreverint, nihil sibi sensuum suorum exi-
stiment esse non salvum: Cumque omnes diffini-
tiones suas ad tantam facilitatem improbare se
simulent, atque deponere, hoc ibi tota arte fal-
lendi, nisi intelligantur, excipiant, ut gratia
Dei secundum meritum dari accipientium sentia-
tur.

Zozimus Pontifex rejecto libello fidei sibi
à Juliano ipsique adhærentibus oblato, nul-
lamque omnino frivolæ appellationis ratio-
nem habens, ipsos anathemate percussos,
simulque exauthoratos de Sedibus expulit;
quos etiam Imperator decretis in se poënis
parere coëgit. Julianus ceterique Episcopi
appellantes ex Italia Siciliaque deturbati
Constantinopolim confugerunt: ubi à Nesto-
rio, gratiam ipsis Imperatoris spondente,
amicè fuerunt excepti. Inde ad Ephesinum
Concilium se contulerunt, querentes injuriâ
se Romæ vexatos, expulsosque de Sedibus
suis, quòd à Pontificis contra se præoccu-
pati sententiâ ad Generale Concilium appel-
lassent. Quapropter admitti se in Patrum
congregatorum coetum postularunt. Pruden-
tes

tes Episcopi non admiserunt suspectos exules: Permissum duntaxat, ut Decretum Zozini quo exauthorati fuerant, coram Patribus prælegeretur: quo prælecto, nullâ novâ causæ cognitione, nullo de doctrina instituto examine, anathemate fuerunt percussi. Rem totam Concilii Patres ad Pontificem in hæc verba perscripserunt: *Perlectis in Sancta Synodo commentariis actorum in depositione impiorum Pelagianorum & Celestianorum.... quæ à pietate tua de ipsis decreta & constituta sunt, iudicavimus & nos ea solida firmaque permanere debere, & idem omnes tecum statuimus, eos pro depositis habentes.*

Concil.
Ephes.
act. 5. & 7.

Julianus in Italiam reversus, novâ, sed perinde ambiguâ fidei professione iteratas Sedi Apostolicæ tetendit insidias. Sed à Sanctis Pontificibus Sixto & Leone repulsus, in Sicilia denique diem extremum clausit: cujus sepulchro hoc elogium insculpsere discipuli: *Hic in pace quiescit Julianus Episcopus Catholicus.* Ausi sunt vocare *Catholicum* his scilicet prætextibus, quòd ab exteriori Ecclesiæ communione nunquam se ipse separaverit; quòd palam sæpe testatus sit controversiam non fuisse agitaram de dogmate; quòd à Pontifice ad Concilium appellasset; quòd florisset sanctitatis famâ; quòd denique doctrinæ sectatores habuisset Episcopos complures, atque etiam viros principes, omnes moribus & pietate spectabiles.

Character historicus Nestorii.

NOtus adeò est hujus Hæresiarchæ genius, ut quædam ejus specimina sufficiant ad judicandum quantum Ecclesiæ & Religioni adferre detrimentum possit evector ad primariam regni Sedem Episcopus, quando virtutis specie turbulentum animum celans, Schismaticorum ducem se præstat & caput.

Nestorius à Clero Antiocheno ad Sedem Constantinopolitanam evector, singularem animi moderationem ac pietatis fucum præ se tulit. In vestitu modestia, in ore pallor, in fronte severitas, in incessu gravitas spectabatur. His larvis famam quam aucupabat sanctitatis haud difficulter est assecutus. Interea sollicitè errores, quos in Schola Theodori Mopsvesteni didicerat, animo occultabat, donec eos palam disseminare maturum foret. Ante omnia Imperatoris & aulicorum captare gratiam, animos sibi devincire Clericorum, Episcoporum amicitiam ambire, Monachos, quos corrumpere non posse videbatur, crudeliter vexare homini vaserimo curæ fuit.

Porro Prælati regis urbis, magnæque apud Principem auctoritatis, semper habet fortunæ & fidei suæ Episcopos mancipatos. Nulla ætas, nulla regio, nulla hominum conditio servilibus animis caret. Nestorius Dorothei Episcopi & Anastasii cujusdam presbyteri venali operâ utebatur ad disseminandos ptimum errores suos sacrilegos. Populo dogmatum enormitate commoto, silentium

lentium affectabat Nestorius, non ignorans nihil esse ad fovendam roborandamque perverſi dogmatis novitatem efficacius, quàm conniventia & ſilentium ejus, quem primam erroris ſcintillam excutere atque extinguere oporteret.

Haud multò poſt hæc tempore, plebis inſtruendæ prætextu, impietatis ſuæ præco fuit ipſe Nestorius. Tunc urbs Conſtantinopolitana partium ſtudio ſciſſa fuit: aulâ Neſtorio & parte Cleri favente, Monachis verò cum populo reclamantibus. Cauſidicus quidam nomine Eufebius non dubitavit in faciem reſiſtere Neſtorio; edito palàm ejus & Theodori Mopſveſteni Doctrinæ parallelo. Archimandritæ quoque & Monachi ob oculos illi propoſuerunt publicam populi indignantis offenſionem: quos ille verberibus onuſtos detrudi juſſit in carcerem.

Mox tamen premendæ ſeditionis gratiâ palam declaravit, de nullo fidei dogmate, ſed de una dumtaxat vocula nullius momenti quæſtionem eſſe. Verbis ambiguis, & ſenſum Catholicum patientibus, obtegebat venenum erroris. Homilias ad omnia Ægypti Monasteria deſtinavit, Monachorum iſtorum fidem ſolicitans, & explorans conſtantiam. S. Cyrillum uti publicæ tranquillitatis perturbatorem traduxit, ceteroſque Catholicos in parem traxit invidiam. Imperatori perſuaſit ut de S. Cyrillo querelas perſcriberet: ipſe quoque de eodem argumento litteras ad Pontificem miſit faſtu plenas. Hos delinivit obſequiis, illos largitionibus flexit: quæriturque Cyrillus, illum *exhausta aurea ſua pharetra, Conſules & Comites, & Magiſtros, reginarumque chorum concitaſſe.*

Cyriſſ.
homil.
quæ inſcribitur,
Encomium
Hiſ Virginis.

His artibus factum, ut nullus fere effet Constantinopoli, qui non succumberet potestati Nestorii. Si quos de Clero reluctantes offenderet, beneficiis spoliatos multabat exilio. Monachos praesertim orthodoxos insatiabili odio persequabatur. Exponit haec omnia libello supplici Imperatori oblato Basilius Diaconus. Nos, inquit, Nestorius *Comminationibus, insectationibus, exiliis, calididis pravisque machinationibus perterrefacere molitur; & quo suam insaniam confirmatiorem reddat, quacumque excogitari possunt, sine discrimine, aggreditur: non Deum timet, nullum hominem veretur, nullum Episcopum veneratur, nullum Sacerdotem aut Clericum, aut Sanctum Monachum honorat; nullam poenam iniquis decretam formidat, nullam denique legem: sed superbiâ quâ omnes parvipendit, elatus, pecuniisque & corruptorum quorundam hominum potentiâ, & ut liberè dicamus, vestrâ quoque dominatione fretus haec facit.* Ecquis tandem miretur, tam fraudulentum, tam superbum, tam potentem Episcopum, Pontificis, ipsiusque Concilii Generalis contempnissimam auctoritatem; ac diviso Episcopatu, scissâque Ecclesiâ, obiisse denique impoenitentem & pertinacem?

I parte
Concil.
Ephes. c.
30.

§. V.

Photii character historicus.

Photius acer ingenio, & litteris expolitus, dotes naturæ præclaras corruperat ambitione, superbiâ, contumaciâ, crudelitate, hypocrisi: quæ vitia in omnibus Sectarum Principibus observata semper fuerunt.

Vir

Vir erat primariæ nobilitatis, cujus familia illustris in aula & imperio gratiâ & auctoritate florebat, nepotibus ejus ad præcipuas dignitates evectis. Michaël juvenis & perditæ vitæ Princeps imperii solium conscenderat, intinuumque sibi ministrum delegerat Bardam quemdam, hominem moribus sibi simillimum. Hic novis semper voluptatis illecebris irretiebat Michaëlis animum, eo consilio, ut Principe à curis abhorrente, solus regnaret. In hujus primùm familiaritatem se insinuavit Photius, cujus operâ & favore commendatus ita Michaëli in amoribus esse cœpit, ut tam Princeps quàm Minister hominem per se honoris avidum impulerint ad vi invadendam Sedem Constantinopolitanam, & si quod inde in Ecclesia fortassis oriretur Schisma, Photium patrociniis suo tutum fore spondebant.

Quam ob rem tantopere mox ejus excrevit potentia, ut ab eo penderet omnium distributio gratiarum: quæ erat potentissima illecebra Clero & Episcopis objecta, ut fidem suam & Religionem ex spe fortunæ pinguioris suspenderent. Romam misit qui negotia illic sua componerent, aut saltem spe compositionis Pontificem lactantes, tempus formandæ factioni necessarium traherent. Inter has moras crebros Constantinopoli conventus habuit; Senatam sibi illius urbis agglutinavit, populum, naturâ variabilem, assiduus in Curiam Romanam atque in ipsum Pontificem velut sanæ doctrinæ corruptorem expostulationibus circumvénit; Litteras, quas à factiosis hominibus scriptas acceperat, plenas bilis & indignationis in Sedem Apostolicam,

cam, per urbem & imperium ſparſit; declarationem ab Archiëpiſcopis Trevirenſi & Coloniënſi ad ſe miſſam ſummo opere oſtentavit, quã illi, quòd à Nicolao I. per injuriam; ut prætendebant; excommunicati fuiſſent, graviter conquerebantur; denique ſchedulas nòminibus Clericorum ſignatas in urbe & vicinis Eccleſiis teſtes ſuæ erga illum fidelitatis extorſit.

Scripta hæc omnia ſeſſione 7. octavi Concilii generalis poſtmodum fuerunt combuſta.

Synodus
3 Gene-
ral. act. 7.
tom. 8.
Concil.
Labbean.
1354.

In medio Synodi ſpatio expoſitum eſt vas aneum igne plenum, allataque ſunt in ſacculo omnia volumina eorum, à quibus chirographa Photius exegit: ab omni nempe ſacrorum hominum ordine & numero, ſive Sacerdotum, ſive Clericorum magna Eccleſia, extraque illam, à majoribus juxta ac minoribus, à toto præterea Senatu, omnibuſque aliis aequè claris & obſcuris, quocumque opificio, conditionibus, ſaſamentariis &c. Singula ergo hæc in rogum conjeſta, exuſta, & penitus abolita ſunt.

Per has technarum & fallaciarum machinas tam confirmatæ auctoritatis ſe credidit Photius, ut Romana fulmina tuto jam poſſet contemnere. Omnes fere imperii Orientis Episcopos impulit in ſeditionem & Schiſma. Atque ita exiguus Prælatorum orthodoxorum ſuperfuit numerus, ut in prima ſequentis Concilii Actione non amplius tredecim ſederint Episcopos, ceteris excluſis qui vel blanditiis alleſti, vel minus territi, cum Photio anathemate percuffo communicaverant. Ignatium Patriarcham, cujus Sedem invaſerat, violentiã, falſis accuſationibus, perjuriis crudeliſſimè vexavit, tyranno quàm Prælato ſimilior: Episcopos Catholicos in
exilium

exilium expulit : & post hæc omnia , inquit Nicætas , hypocrita ille vir sanctus credebatur.

Nicætas
vita Ignacij
ciii.

Sed nulla violentia diuturna. Minima in imperio mutatio superveniens fatis est ad precipitandum Prælatum hypocritam. Photius Bardam patronum suum potentissimum morte sublatum amiserat : ac mox ingratissimus mortalium , ut Principi adularetur , defuncti memoriam (quod gratum fore Imperatori credidit) odiosis accusationibus lacera- vit. Hac vili & abjecta adulatione auctorita- tem suam aliqua parte labefactatam sustinuit. At morte Michaëlis interveniente cum Basi- lius in imperium successisset , excommuni- cationis sententiam dudum à Pontifice in Photium latam executioni mandavit. Præ- tereo dolos & fraudes alias , quibus usus est ut in pristinam restitueretur Patriarchatus dignitatem ; de qua iteratò dejectus , meri- tas secundi exilii poenas luit. Specimina data sufficiunt , ut innotescat impostoris indoles , quem Nicætas *Sanctum larvatum* appellat.

§ VI.

*Character Historicus Cranmeri Ar-
chiepiscopi Cantuariensis.*

Alter hic est primariae regni Sedis Epif- copus , qui sua auctoritate , hypocrisi , adulatione , Angliam totam in Schisma pri- mum , deinde in Hæresim impulit. Gratia & favore matronarum aulae Archiepiscopatum Cantuariensem adeptus , Regi Henrico libi- dine excoecato dux fuit ad Schisma. Quippe Thomas Cranmerus matrimonium Regis
M cum

cum Catharina legitima conjuge irritum declaravit; Principis adversus Ecclesiae fulmen obstinavit animum; Primatum ipsi detulit Ecclesiae Anglicanae; Jurisdictionem Episcopalem in Laicum Magistratum transtulit; denique ut Regis obtemperaret libidini, & factionem foveret suam, omnem sus deque religionem habuit.

Nullus Sycophanta dissimulandi artem perinde calluit. Cum esset re ipsa Lutheri Scriptor, hostem se simulavit Lutheranorum; & cum clam duxisset uxorem, palam mentitus est caelibatum. Regem decepit & Pontificem: nam cum Episcopus consecraretur, solitum de praestanda Summo Pontifici obedientia juramentum ficto & perjuro animo fecit; cumque Lutheranos, quos Rex oderat, odisse se fingeret, omnia clam machinatus est ut eam Sectam in Anglia propagaret.

Thomas Cromwellus, homo Laicus, & in spiritualibus Henrici Vicarius Generalis, Cranmero in fovendo clam Lutheranismum patrocinator est. Sed brevi meritas detectae perfidiae poenas luit. Felicior Archiepiscopus, quia cautior. Henrico, cujus severitatem timebat; vitam functo, cum esset minorennis Sceptri haeres, & regni moderamen a Cranmeri nutu penderet; tum demum quod animo presserat haereseos venenum evomuit. A Sacerdotibus primum Catholicis conciones ad populum haberi interdixit; ejecit deinde ex Universitatibus Doctores orthodoxos; postremo in omnes generatim Catholicos saevit.

Post tot enormia crimina homo profligatus vindicantis Dei dexteram sensit. Mutato

Thomas-
sin. Tract.
de Ed. &
2. p. 475.

rato regni regimine ad rogam damnatus interit. Spe veniæ à Maria Regina obtinendæ abjuravit errores. Verùm id frustra à se factum conspicatus, ficto id se animo fecisse testatus est. Cumque vel minima rursus spes veniæ affulgeret, iteratis vicibus abjuravit errores; adeo ut septies & decies circa fidem variasse legatur. Et tamen Virum hunc Scriptores Anglicani Athanasius & Cyrillus comparant. Tales sunt Sectarum novarum Sancti.

Sand. l. de
Schism.
Angl.

D. Burnet.

§. VII.

Aliqua in characteres jam memoratos reflexiones.

Neminem his characteribus notatum volumus. Gallorum est, qui præsentem animorum divisionem inspiciunt curiosius, videre quidnam horum, & quibus conveniat; uti etiam qui effectus mali ex quorundam pertinacia merito sint timendi. Ad serium iustumque de hac re ferendum iudicium non inutiles erunt reflexiones sequentes.

1. Prælati omnes qui hæcenus Schismatum fuerunt auctores, etsi superbiâ, ambitione, pertinaciâ, hypocrisi, aliisque vitiis turgerent inflati, insignis nihilominus famam sanctitatis sectariorum suorum encomiis sunt consecuti. Non ergo fidendum præsentis sanctitati Episcopi, agmen ducentis rebellium Sectariorum. Nihil enim ad seducendos simplices & Schisma stabiliendum efficacius, quàm animus Præfulis fallaci sanctitatis opinione tumescens.

2. Si in prætenso hoc sancto deprehend-

M 2

rentur

rentur sententiæ variationes, circuitus artificiosi, speciosa proposita non implendi animo facta, sed fallendi, indicia denique superbiæ atque vindictæ; ambigendum non esset de genio & characteribus Novatoris: neque vir tot animi passionibus abreptus, haberi sanctus posset, nisi ab iis, qui factionis suæ principi turpiter adulantur.

3. Ut facilius Novatorum omnium similitudo appareat, meminisse oportet illorum temporum, quibus vixerunt antiquorum Schismatum auctores. Horrorem quemdam & detestationem veterum Schismaticorum Catholicis hodiernis sensus ipse religionis inspirat. Verùm cum illos inter & hos, qui hodie scindunt Ecclesiam, discrimen intercedere concipiamus, ad horum conspectum minùs quàm ad antiquorum memoriam exhorrescimus. Sed discrimen hoc, quod apprehenditur, non ex morum diversitate, sed ex solo temporum intervallo nascitur. Omnes hodie facilè detestamur Nestorium, Photium, Lutherum: at si ad prisca illa quibus vixerunt, tempora animum reflectamus, aliud vulgo de iis fuisse iudicium comperiemus. Illos tunc quidem Doctores Catholici tacitè execrabantur; plures alii magnificis præconiis celebrabant, nonnulli suspensio iudicio in neutram inclinabant partem, ac velut otiosi spectatores tragoediæ præstolabantur eventum: Persuadebatur fidelibus, nihil à doctrina eorum fidei & Religioni timendum; nihil speciosius in iis quàm disciplinæ rigor & morum probitas jactabatur: verbo uno tales omnino olim suspiciebantur, qualis hodie in Gallia Quæsnellus

lus & defensores ejus suspiciuntur. Veniet tempus quo horum nomina fidelibus omnibus tam erunt execrabilia, quam sunt nostris temporibus nomina eorum, qui Schismatum & Hæreseon olim fuerunt auctores.

4. Dominans quædam in regno illuvies vitiorum, timorem Schismatis auget. Nihil ita fidei & Religionis sensum extinguit quam effrænis peccandi licentiâ. Si arcana paterent consilia eorum, qui Constitutioni maximè adversantur, minus quidem miranda, quam detestanda appareret ipsorum pertinacia.

O Deus concordiaè amantissime, qui pacem Apostolis tuis hæreditariam reliquisti, successoribus eorum miserè dissidentibus amorem pacis inspira: conserva unitatem Ecclesie tuæ, ut sit unum ovile & unus Pastor: mercenarios procul arce & lupos: seda tempestatem: vocem tuam de navicula Petri extolle, impera ventis & mari, hoc est humanis passionibus Ecclesie tranquillitatem turbantibus. Et vos Ecclesie Pastores, inquit Apostolus, *si qua consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua societas Spiritus, si qua viscera miserationis; implete gaudium meum ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes. Obsecro vos Fratres per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idipsum omnes dicatis, & non sint in vobis Schismata.*

Philip. 2.
v. 1. & 2.

ii Cor. 1.
v. 10.

§. VIII.

*Epistola S. Bernardi tempore Schismatis
scripta ad Episcopos Gallie.*

UT huic Tractatui coronidem imponam, non possum non adhortari Galliarum Episcopos præclarissimis S. Bernardi verbis, quibus vir Sanctus usus est ad Episcopos Aquitanie, quando ob unius Prælati ambitionem Schismatis periculo exponebatur Ecclesia Gallicana.

Bernard.
Epist. 126. *Tempus est quo virtus Vestra, si qua est, nec latere jam, nec torpere sinatur, Reverendi & merito suscipiendi Patres. Hostilis siquidem gladius, qui universo Christi corpori mortem denuo nunc temporis intentare videtur, vestris potissimum cervicibus imminet, & in vos acrius, quo cominus debacchatur: ita ut quotidianis assulibus, aut resistere fortiter, aut turpiter (quod absit) cedere compellamini. Nam is qui amat primatum gerere inter vos Diotrepthes, non recipit vos: nec enim agnoscit eum quem tota vobiscum amplectitur Ecclesia venientem in nomine Domini.... Nec mirum. Et ipse nempe infatigabilis ad nomen grande multum anhelat, etiam in hac atate.... Vides quid facit amor gloria? ... Verum difficile persuadetur ei, ego scio. Nimirum homo diu magnus habitus inter suos, videri seipso inferior erubescit. Agnoscitur is quem Scriptura loquitur, PUDOR AD-
DUCENS PECCATUM. An non grande peccatum, & delictum maximum, superba ista verecundia, quâ terram & cinerem pudet, non dico subjici, sed non dominari? Propter hoc ergo reliquit homo illum suum Patrem S. Innocentium, sic enim nominabat, & matrem suam Sanctam Ecclesiam
Cath*

Catholicam, & adheret Schismatiarcha suo, & sunt duo in vanitate una. Percusserunt foedus adinvicem, & super populum Dei malignaverunt consilium.... Invicem se consolantur, tuentur, commendant.... Itaque uno quidem ex ore, sed corde profecto duplici contraria processere. Labia dolosa in corde, & corde locuta sunt. Sed enim homo cui cor & cor diverberat conscientiam, & EST & NON, divaricat linguam; putas quia timor ei in mente sit, aut in fronte pudor? ... Audet (quod & flens dico) inimicus crucis Christi suis sedibus pellere sanctos, qui nolunt bestiam adorare, quae aperuit os suum in blasphemias, blasphemare nomen Dei, & tabernaculum ejus. Altare contra altare erigere tentat.... amovere Catholicos, promovere Schismaticos. Miseri, & miserandi, qui ita promoveri, & ab isto consentiunt.

Ceterum ipsi auctores Schismatis nunc iudicium expetunt.... ut videlicet si recusetur, injusti vos videamini: si recipiatur, litigantibus inter se partibus, dilatio redimat tempus, & interim fiat aliquid.... Quidquid (inquiunt) hactenus factum sit, modo quaerimus audientiam, iudicium sumus subire parati. Tergiversatio est. Quid in omni impio conatu vestro vobis relinquatur aliud, quod afferre queatis ad seducendum simplices, ad amandum malevolos, ad vestram ipsorum palliandam malitiam? Si hoc non diceretis, quid diceretis? Ceterum jam Deus iudicavit, quod serò repetit homo. Iudicavit autem operis evidentiam, non decreti sententiam. Nunquid Dei iudicium audeat humana temeritas retractare? ... Non est consilium contra consilium Domini.... Dei esse iudicium senserunt, & consenserunt Galterius Ravennas, Hildegarius Terraconensis, Norbertus Magdeburgensis, Conradus Salsburgensis Archiepiscopi. Dei esse iudicium co-

gnoverunt, & acquieverunt Episcopi Equipertus Monasteriensis, Hildebrannus Pistoriensis, Bernardus Papiensis, Landulphus Astensis, Hugo Granopolitanus, Bernardus Parmensis.... Taceo multitudinem ceterorum, Tuscia, Campania, Longobardia, Germania, & Aquitania, Galliarum denique & Hispaniarum omnium, nec non & universae Orientalis Ecclesiae tam Archiepiscoporum quam Episcoporum; quorum nomina sunt in libro vite, sed Epistola brevitatis non admittit.

Hi omnes unanimes, non conducti pecuniâ, non seducti fallacia, non illecti privato carnis vel cognationis amore, non timore compulsi potentiae secularis, sed Dei procul dubio voluntatem sicut non ignorantes, ita nec dissimilantes, Petrum Leonis (SCHISMATICUM) ingenuè refutaverunt.... Nostratum sanè nemo ex nomine in his expressus est litteris, quia omnes compendium non fert.... Non autem debeo praeittere sanctos, qui mundo mortui, Deo melius vivunt: quorum vita abscondita est cum Christo in gloria. Itaque Camaudulienses, Vallambrosani, Carthusienses, Cluniacenses, & qui de majori monasterio sunt, mei quoque Cistercienses, Cistembleses, Cadumenses, Tironenses, & Saviniacenses; Universitas denique & unanimitas fratrum tam Clericorum quam Monachorum regularis vita probataque conversationis sequentes Episcopos tanquam greges Pastores suos, Innocentio firmiter adherent, sincerè servant, humiliter parent.

Quid Reges & Principes terra? Nonne in eodem spiritu unâ cum subjectis sibi plebibus, Innocentium pariter amplectuntur? Et tamen isti nescio qua contentiosa importunitate, & importuna contentione reclamant: vocant in causam orbem, & cum sua paucitate universitatem flagitant

tant judicari.... Quis tot sanctorum millibus persuadere sufficiat, quod prius adificaverunt, iterum destruere, & abducere semetipsos in pravariationem? Quis deinde locus omnibus tantus, omnibus tutus? Universa quippe Ecclesia negotium est, non unius culpa persona. Videtis quod de impossibili calumniam struitis matri vestrae? Immo vobis foveam foditis, in quam precipitemini, & laqueum neccitis quo teneamini, ne ad gremium revertamini matris vestrae. Occasio nunquam deerit ei, qui vult recedere ab amico.

Sed esto. Mutet consilium suum Deus (secundum hominem dico) revocet sententiam, convocet à finibus terra Concilium, judicari bis in idipsum, quod ipse non facit, patiatur: quosnam, quæso, dabunt iudices sibi? Omnes quippe in parte sunt... Et hæc dicimus, non de nostra justitia diffidentes, sed à vestra caventes versutia. Jam enim Deus eduxit tanquam lumen justitiam suam, & iudicium suum tanquam meridiem: etsi caco nec lumen appareat, nec meridies luceat; quoniam sicut tenebra ejus, ita & lumen ejus....

Horum conatui tam maligno, tam indigno, tam temerario, totis certè viribus renitendum esse videtis Reverendissimi & Illustrissimi Patres. Quod cum omni familia Dei, tum vobis maximè vestrisque convenit, si tamen zelus domus Dei comedit animas vestras. Vobis, inquam, & vestris maximè vigilandum est, & orandum ne intretis in tentationem. In ea sanè parte majore opus est fortitudine & cautela, unde acrius insistit adversarius, & vis belli major incumbit. Quàm savus & callidus hostis insurrexerit in vos, proprio certè agnoscitis experimento. Heu quàm multum jam malitia illius in illis partibus pro accepta potestate processit, utroque saviens genere malignandi, vi & dolo.

Nun-

Nunquid autem malitia vincet tandem sapientiam? Sed hæc est hora ipsius, & potestas tenebrarum. Ceterum hora novissima est, & potestas citò transit. Ne terreamini, ne seducamini: Dei virtus & Dei sapientia Christus vobiscum est, & in causa est. Confidite; ipse vicit mundum, fidelis est, non permittet vos tentari supra id quod potestis. Videtis stultum firma radice? Sine dubio statim maledicetur pulchritudini ejus. Non enim diu relinquet Dominus Virgam peccatorum super sortem justorum. Verùm vestra interim vigilantia est, vestris pro vestro officio sollicitè providere, sicut & providetis, ut non extendant justis ad iniquitatem manus suas. Oratio pro Catholicis: BENE FAC DOMINE BONIS ET RECTIS CORDE: Pro Schismaticis: IMPLE DOMINE FACIES EORUM IGNO-MINIA, UT QUÆRANT NOMEN TUUM.

Hæc fuit S. Bernardi ad Galliarum Episcopos oratio. Cum eodem adjungimus: Demonstro lupum, instigo canes: quid intersit vestra, vos videritis. Ep. 308.

F I N I S.



I N-